

Lessons learned webinar 'Ruimte voor Immaterieel Erfgoed'

Hoe integreer je immaterieel erfgoed in gemeentelijk omgevingsbeleid?

De Omgevingswet, die op 1 januari 2022 in werking treedt, geeft gemeenten mogelijkheden om in hun omgevingsbeleid rekening te houden met immaterieel erfgoed - voor zover dit verbonden is met specifieke locaties.

In de brochure '[Ruimte voor Immaterieel Erfgoed](#)' wordt uitgelegd:

- wat immaterieel erfgoed is en waarom het waardevol is;
- waarom immaterieel erfgoed een plek verdient in ruimtelijk beleid;
- hoe immaterieel erfgoed in kaart gebracht kan worden;
- hoe immaterieel erfgoed ondergebracht kan worden in de omgevingsvisie en het omgevingsplan van gemeentes.

[Deze](#) brochure biedt praktische tips en inspirerende voorbeelden uit diverse gemeenten.

Lessons learned

Tijdens de webinar 'Ruimte voor Immaterieel Erfgoed' op 9 december 2020 werd niet alleen de brochure gepresenteerd, maar kwamen ook verschillende voorbeelden en *good practices* aan bod en werd bericht over ervaringen over:

- het inventariseren van erfgoed in een gemeente, een belangrijke voorwaarde om immaterieel erfgoed te integreren in gemeentelijk omgevingsbeleid;
- het verleden van een gemeentelijke vergunning voor een kermis geheel volgens de Omgevingswet;
- het grote belang van de samenwerken met gemeentes voor immaterieel erfgoedbeoefenaars en het borgen van immaterieel erfgoed.

Hanneke Masselink-Duits van The Missing Link sprak over ervaringen bij het inventariseren van erfgoed in de gemeente Emmen. Astrid Breeveld en Denise Miltenburg van de gemeente Langedijk legden uit hoe de gemeente het proces van

vergunningverlening van de kermis Zuid-Schaarwoude geheel volgens de Omgevingswet heeft aangepakt.

Marius Grutters, die de erfgoedgemeenschap van het Maasheggenvlechten vertegenwoordigt, liet zien hoe belangrijk een goede samenwerking met de gemeente is voor de beoefenaars van het erfgoed.

We geven hieronder een algemene samenvatting van de *lessons learned*.

Inventariseren

- **Participatieve inventarisatie:** In het voorbeeld van Emmen werden vijf werksessies met bewoners van de gemeente georganiseerd. Er werd gevraagd waar ze trots op zijn. Vervolgens werd dit erfgoed opgetekend op een erfgoedkaart. Ook het immaterieel erfgoed kreeg een plek op de kaart, zoals de startplaats van de carnavalstocht.
- **Zichtbaarheid:** De erfgoedkaart maakt immaterieel erfgoed zichtbaar voor de buitenwereld

en draagt daardoor bij aan de borging van het immaterieel erfgoed.

- **Dynamische erfgoedkaart:** De erfgoedkaart is dynamisch en wordt regelmatig aangevuld en aangepast. Immaterieel erfgoed is immers constant aan het ontwikkelen.
- **Verwachtingsmanagement:** Bij een participatieve inventarisatie moet van tevoren goed afgesproken worden wat het doel is. Wil je bijvoorbeeld juist immaterieel erfgoed in kaart brengen? En wat ga je er vervolgens mee doen?
- **Draagvlak:** Een participatieve inventarisatie levert draagvlak op. De kaart kan ingezet worden als gespreksinstrument bij het totstandkomen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan

Vergunning verlenen

- **Identiteit:** Het voorbeeld van gemeente Langedijk maakte duidelijk hoe sterk het immaterieel erfgoed van de kermis Zuid-Schaarwoude bijdraagt aan lokale identiteit.
- **Participatie:** In het proces van vergunningverlening werd gevraagd hoe de kermis die midden in een woongebied plaatsvindt en tot overlast bij de bewoners leidt, een feest voor iedereen kan zijn. De diverse stakeholders, bewoners, kermisorganisatie en gemeente, kwamen bij elkaar en probeerden samen te komen tot oplossingen. Iedereen voelde zich hierdoor verantwoordelijk om tot een goed beleid te komen.
- **Beter contact:** De nieuwe manier van werken leidde tot een duidelijke verbetering van het contact en de verstandhouding onder elkaar.
- **Evaluaties:** Door jaarlijkse evaluaties wordt geprobeerd om de samenwerking toekomstbestendig te maken.

Belang van samenwerken met gemeentes voor erfgoedbeoefenaars

- **Identiteit:** Het voorbeeld van het Maasheggenvlechten maakte duidelijk welke belangrijke betekenis immaterieel erfgoed heeft voor de identiteit van de beoefenaars. Vaak zijn hele families betrokken.
- **Meedoen:** Het is een groot voordeel als vertegenwoordigers van de gemeente, van de burgemeester tot wethouders en gemeentambtenaren (eens) deelnemen aan het erfgoed. Ze begrijpen door deelname welke betekenis het erfgoed heeft voor de erfgoedgemeenschap.
- **Samenwerken:** Bij het organiseren van evenementen, zoals het Nederlandse kampioenschap Maasheggenvlechten, is goede samenwerking met de gemeente van groot belang. Maar de samenwerking betreft zeker niet alleen evenementen. Zo legt de gemeente Boxmeer bijvoorbeeld op haar eigen terreinen nieuwe heggen aan en herstelt oude heggpatronen. De heggenvlechters onderhouden deze heggen.
- **Uitdagingen:** Goede samenwerking is vaak afhankelijk van enkele personen. Als een ambtenaar waarmee een erfgoedgemeenschap goed samengewerkt heeft, wegvalt kan het gebeuren dat het enkele jaren duurt voordat een goede relatie is opgebouwd met een nieuwe ambtenaar. Het zorgen voor een zekere continuïteit in de relaties is van groot belang.

Vragen en opmerkingen?

Kenniscentrum Immaterieel
Erfgoed Nederland
Postbus 649, 6800 AP Arnhem
Hoeflerlaan 4, 6816 SG Arnhem
info@immaterieelerfgoed.nl